

Poštnina plačana v gotovini.

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slomšek.

DOM

List za ljudsko prosveto

Vsebina:

Stran

Izobrazba	81
Mnogo razveseljevanja — malo veselja	82
Poglavje o ljudskih odrih	83
Šilvici v album	85
Čigav si	85
Lep značaj	86
Skrivni policaji	87
Med Kumom in Sveto planino	89
O razvoju slov. časopisov	90
Kralj noči	91
Vestnik Dekl. zvez	94
Pod vaško lipo	95
Društveni vestnik	96
Na platnicah: Uredniški koš. Za naše knjižnice.	

Letnik XVII.

Maribor.

Št. 6.

Junij 1925.

»NAŠ DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12:50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10. izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1:50 Din. List izdaja Prosvetna zveza v Mariboru. Odgovorni urednik: Marko Kranjc. Upravištvo: Maribor, Aleksandrova cesta 6. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Uredniški koš. Sedaj je urednik postal šele velik gospod! Dobil je nov koš. Mlada, nadebudna pesnica mu ga je poklonila. Pravi, da v zahvalo zato, ker urednik vse njene pesmi tako skrbno neguje v uredniškem košu. To je povedala v duhoviti pesmici »Zadnje upanje«, ki sem jo gotovo v njeno največje veselje skrbno položil na dno podarjenega uredniškega zmaja, ki bo še mnogo nestvorov človeškega duha požrl. Darovalki koša se priporočam še v prihodnje. — Nevljudnost. Človek pokaže svoj značaj pri dopisovanju z uradi, stanovsko nižjimi osebami itd. Pri takih dopisih misli, da mu je vse dovoljeno. Z nedostojnimi izrazi zahteva ošabno vse mogoče usluge, do katerih navadno nima nikake pravice. Uradnike in uslužbence zmerja in jih žali in ako ne dobi takoj zadovoljivega odgovora, pa trdi, da bo »izvajal posledice« in »storil odločnejše korake«. Žal, da je še tudi med člani naših izobraževalnih društev nekaj takih duševnih surovin in neotesancev, ki v dopisih na upravo »N. D.« ali na »Prosvetno zvezo« razkrijejo vso svojo duševno revščino in omejenost ter z izrazi, ki bi delali čast kvečjemu kakemu pijanemu potepuhu, sramotijo in žalijo delavce pri Prosvetni zvezi, ako ti ne morejo ustreči kaprici kakega naduteža. Dopisovanje bodi vedno in z vsakomur izraz duševne plemenitosti, ki zna najti za vsako zahtevo primerno dostojno obliko. Tega se naj držijo posebno člani naših društev! — Melanholija. Vaša duševna potrtnost in otožnost je nenaravna za Vaša leta. Najbrž ste telesno bolni. Pojdite prej ko mogoče k zdravniku. »Nimam prijatelja na svetu«, tožite. Ne bo menda tako hudo. Seveda ako tavate po robidovju, grmovju »brez cilja in pota«, boste dobili za prijateljico kvečjemu kako — kačo. Prijatelj, med tovariše pojdite, z njimi telovadite, hodite na planine, pojte in se prepirajte, pa bo Vaše zdravje in Vaša onemogla Muza kmalu boljša. — Titan. »Dvom« razjeda vaše srce, »ali je Bog, ali ga ni ...« Strašno! Da boste dvom dobro rešili, Vam tole sredstvo priporočam: preštejte knofe na suknji in jih vprašajte za svet. Ako vam bodo odgovorili, da ni Boga, potem ste lahko prepričani, da se bo Bog ustrašil Vaših titanskih moči in Vaših knofov in se bo spremenil v nič. Na tihem Vam pa še svetujem, da prepustite pesnikovanje pesnikom, modrovanje ljudem, ki imajo vsaj trohico pameti — sami pa se poglobite v slovnico in katekizem. — Holmski. Prve pesmi so bile boljše ko zadnje. Rima je preveč prisiljena. Besede neusmiljeno mrcvarite, samo da se sklepne besede ujemajo. Potrudite se še malo bolj. — Nevenka. Vaša »Tožba« je tako pretresljiva, da bi kamenje tulilo, ko bi jo slišalo. Ni čuda, da je vsled prevelike žalosti »pokalo« tudi urednikovo srce, da so tudi »njemu tekle krvave solze«, ki so v potokih lile na »temne pege«, ki jih ima Vaša pesem. Povodenj krvavih solz je bila tako velika, da je odplavila Vaše »vzdihne in stihe« košu »v naročje«. — Alma. »Mlada sem,

NAŠ DOM

Letnik XVII.

Maribor, junij 1925.

Št. 6.

Izobrazba.

Širom naše lepe slovenske domovine gre klic po izobrazbi. Naši ljudje, fantje, mladenke, možje, žene polnijo dvorane prosvetnih društev, orlovskih odsekov, delavskih društev, posečajo knjižnice, naročajo časopise. Več znati, več vedeti, duševno rasti, se razvijati, to je skupni cilj vseh. Znanje, izobrazba je ogenj, ki se ob njem ogrevajo naše duše, je svetla luč, ki se ob njej radujemo, je močen kruh, ki od njega živimo in se hranimo.

To neutešljivo hrepenenje po izobrazbi naših nenasitnih, vedno kvišku stremčih duš, nas napravlja vredne, da obstojamo kot narod, daje nam pravico, da živimo pod milim božjim nebom življenje od Boga izvoljenega ljudstva. Vsak narod je poslanec božji, iskra neskončnega Uma, ako razume zvanje Stvarnika, klic božjega Srca.

Slovinci razumemo ta klic, zato so polne naše dvorane, rastejo naše knjižnice, časopisi, odmeva glas govornikov.

Ni nobenega poboljšanja razmer brez obnovitve posameznega človeka, ni nobenega kraljestva božjega na svetu, če ga ni poprej v notranjosti človeških duš.

Če je človek sam ozdravel, doživel vstajenje svoje duše, ustvarja novi red in nov življenjski slog tako nujno, kakor raste nujno iz semena v rodovitni zemlji rastlina.

Mladina nosi nove boljše čase v svojih iskrenih, za vse resnično in sveto široko odprtih dušah.

Ika:

Mnogo razveseljevanja — malo veselja.

V živahnem razpoloženju, in kakor je bilo videti v precejšnji oblasti omamljivih duhov, se je vrnila manjša družba iz nedeljske zabave in razvedrila. Različne napitnice so še doma zaokrožili in zaključili svojo zabavo z znano: »Včasih je lušno blo — zdaj pa ni več tako . . .

Nekam čudno je izzvenela ta pesem — kot da bi bila srca vesele družbe kljub razveseljevanju — prazna veselja — in bogve, če res ni bilo tako!

Malo je človeško srce, pa neizmerne so njegove želje!

»O srca, čemu vaše hrepenenje, o duše, čemu vaša žalost? Glejte, v vas samih je obljubljen dežela, sveta dežela! V človeku samem je kraljestvo božje na tem svetu. A mi strmimo le v daljavo, iščemo v enomer izvan sebe! Sami sebe, svoja srca, svoje duše, sveto in božje v nas in v naših bližnjih puščamo v nemar. Odtod naša razočaranja, odtod žalost naših src, odtod trpko gorje naših duš . . .« Prekrasne besede, ki jih je zapisal naš odlični pisatelj!

Kakor rastlina ne prospeva brez toplih solnčnih žarkov, tako človek duševno in telesno hira brez veselja. Le v luči, v solncu živi narava, le v veselju se človeku razvijajo duševne in telesne moči. Zato zlasti mladina hrepeni po veselju, kakor pomladni cvet po solncu.

Bili so časi, ko so po naših krajih odmevali glasovi radosti in veselja, a moderni duh je že skoraj vsepovsod ubil lepo, nedolžno veselje. Koliko zabav, veselic itd. se prireja dandanes — ljudje pa vedno bolj in bolj pogrešajo veselja. Mladina leta od zabave do zabave, vendar kljub mnogovrstnemu razveseljevanju nima veselja, čeprav ga v obilni meri potrebuje, veselja, ki bi dvigalo mlade duše visoko nad umazano vsakdanjost.

Vsak čas, vsak narod ima svoje posebnosti in potrebe. — Živa potreba današnjega časa je, odstraniti škodljive razvade, ki pod krinko razveseljevanja upropaščajo človeško družbo in uničujejo vire najplemenitejšega veselja.

Veliko praznoto in pomanjkanje veselja občutimo zlasti po naših družinah! Kdo bi naštel vse žalostne slike, ki se nam nudijo v družinskih krogih — kjer zaman iščemo obrazov, raz katerih bi odseval vsaj medel žarek — notranjega veselja, ki daje še tako trpečemu človeku nek poseben izraz . . .

Naša društva — brez izjeme — morajo in tudi vzgajajo svoje člane za družino. Mladina, ki se vzgaja v dobrih organizacijah, postaja navdušena za vse lepo in plemenito, ta mladina mora biti nositeljica pravega veselja. — Življenje po naših društvenih domovih je samo prekipevajoče veselje duševno in telesno zdrave mladine. Po celotedenskem napornem telesnem delu se ob nedeljah v veselju, smehu in petju nanovo preraja . . .

Mladina! Ponesi to prisrčno veselje, petje in smeh iz društvenih domov na svoje domove, v svoje družine; veselje, ki ga uživaš ob nedeljah v organizaciji, naj te ožarja ves teden, naj obseva vse tvoje delo in delo tvojih domačih, naj zajema vedno večje kroge in povsem dru-

gačno lice bo dobivalo žalostno človeštvo. Tako boš za druge živela, trpela, z njimi čutila, se veselila in tvoje življenje bo bogato najkrasnejših zakladov!

br. Ivo:

Gnila partija naše prosvete ali Poglavje o ljudskih odrih.

Za najbolj gnilo partijo našega prosvetnega dela smatra dr. F. Sušnik v slavnostni številki »Straže« z dne 22. avg. 1924 dramatiko. Med drugim pravi: »Naše dramske predstave ne smejo biti prostitutija blagajni na ljubo, ampak estetsko, morda celo religiozno doživljanje izbranega in vzgojenega občinstva«. — V resolucijah lanskim mariborskih mladinskih dni je sicer označena dramatika kot važno prosvetno sredstvo, a zaman iščemo konkretnih smernic, po katerih naj bi se oprostila očitane ji gnilobe. Podobne resolucije nam je dal tudi V. kat. shod v Ljubljani — pa je ostalo vse pri starem, če ni šlo morda še nazaj. In vendar je dramatika sila, ki bi mogla bistveno sodelovati pri versko nravnem preporedu družbe, ako jo zaokrenemo v primerno smer. Danes pa delovanje naših gledaliških odrov nikakor ne more zadovoljiti onega, ki mu je versko-nravnih preporek družbe malo več kot običajna fraza.

Kaj in kako igrajo po naših odrih?

Poglejmo samo. Naši odri imajo na razpolago skoraj izključno le dela, ki jih uprizarjajo poklicna gledališča, ali pa so jih celo ista vrgla že v koš. Enako pa tudi režija odgovarja načinu poklicnih režiserjev. In kakšne so te igre, kakšna je ta režija? Oboje je pogansko hlastanje za zunanjim uspehom in bahanje človekovi slabosti dragih hrepenenj. Dramski umetnosti je bistveno doživetje in to je v sedanji dobi bolj pristno, če odgovarja splošnemu toku družabnega življenja, to je parola poklicnega gledališča, ki se pri tem prav nič ne vpraša, je li ta tok v skladu z nravnimi zakoni

Naša ljudska gledališča ne tako! Ona morajo začeti odklanjati vse, kar služi komu drugemu za zgolj zunanji uspeh ali celo v pohujšanje ter morajo sprejemati le take igre, kjer je doma resnica, čednost in poštena zabava. Vsa režija mora iti v smer, da povdari ljubezen, ki je požrtvovalnost in dviga človeka k Ljubezni sami, da povdari lepoto čednosti, ki dviga k Bogu — podobnosti.

Zakaj nismo delali tako doslej mi, ki hočemo biti na vsak korak katoličani, celo delavni, praktični katoličani? Ker smo tako daleč zašli, da z modernisti prisojamo umetnosti vso avtonomijo, jo oproščamo odnosa do Boga, od katerega je v romantiki prejemale sijaj in nesmrtnost. Brez potrebe se prepiramo o komadih z mešanimi vlogami, istočasno pa dajemo mešanemu igralskemu zboru v roke igro, ki proslavlja nezvestobo v obljubah, nečisto ljubezen, neslogo v zakonu, upornost otrok in podobno. Raz visokega stališča pomilujemo čase, ki so bili zadovoljni s »sv. Vidom«, »sv. Nežo«, »Garcia Moreno«, in se navdušujemo za predstave, ki prezirajo Neskončno, Sveto in Lepo. In vendar so nam prve dajale vsaj idejne utehe, zadnje pa ti razklenejo dušo in jo polnijo z obupom in strastmi.

Kako odpomoči? Odpraviti dramske odseke? To bi značilo, da o moči raz oder govorjene besede in nje spremljajočega dejanja nimamo pojma. Odgovor je lahek: Ne razdirati, še ustanavljati moramo dramske odseke. Toda treba je udariti novo pot pri izbiri iger, pri režiji in pri vzgoji igralskega zbora. Samo nekaj misli k vsemu temu!

Izbira iger! Tu leži osrednja težkoča. V našem jeziku bomo našli le malo stvari z zares zdravim in ljudsko-vzgojnim jedrom. Priporočil bi rad dela z izrazito versko, nabožno vsebino, dela, ki po svoji vsebini ustvarjajo ono romantično razpoloženje v duši, da postanemo sprejemljivi za lepoto in resnico in se po njih dvigamo v višine nadčutnosti in krščanskega idealizma. To so takozvane meditacije, misteriji, evharistične igre, pasijonske igre, Marijine legende in druge, česar si lahko v obilnosti izposodimo pri Nemcih in Francozih. Pri Nemcih že dalje časa delajo na obnovitvi starega in pristno krščanskega teatra ter je po raznih založništvih izšlo že nekaj del, ki so nastala pred stoletji, a jih je z majhnim trudom mogoče prirediti za naše razmere. Danes, v dobi mogočnega liturgičnega gibanja bi mogli taki komadi ustvarjati toli zaželjeni smisel za notranjo vrednost bogoslužnih dejanj in plesti notranjo vez med verniki in velikimi skrivnostmi vere.

Boljšim odrom naj bi se nudila prilika, da vprizore to ali ono delo glasovitega mojstra jezuitskih iger, španskega dramatika Calderona. O njegovem »Stanovitnem princu« je rekel Göthe: Če bi bila izgubljena vsa romantika, iz tega Calderonovega dela bi jo lahko zopet vpostavili. Ta bujna fantazija, drzni primeri in slike, osvajajoče dejanje, globoki problemi, brezprimerno črtanje značajev! Njegova dramska dela značijo višek poetskega stvarjanja. In kako visoko je cenil ravno gledališče, kaže njegovo Svätovno gledališče, kjer igrajo duše pred Bogom svoje vloge in jih Bog ne poplača po vrednosti vloge, temveč po vrednosti njih igre. Kot mnogo Calderonovih misterijev konča tudi ta s počaščenjem Najsvetejšega. — Seveda zahteva Calderon veliko igralcev, a mi igramo rajši stvari z malo osebami, brez kostumov in brez duše!

V Sloveniji so že na par mestih poskušali z obnovitvijo pasijonskih iger. Čemu ne bi poskusila tega vsa močnejša društva? A tu je treba sodelovanja vseh organizacij v kraju in odkritega ter požrtvovalnega sodelovanja.

V novejšem času pa ne smemo pozabiti še na eno panogo dramske literature, ki je sicer še mlada, a zato silno važna. To so takozv. misijonske igre, ki jih loči od drugih dramskih del predvsem namen, buditi v občinstvu smisel in ljubezen do apostolskega dela v kat. Cerkvi, ga navajati k žrtvam za misijone, buditi misijonske poklice in podobno. Če je kakšno gibanje katoliško in božje, je to brez dvoma misijonsko gibanje. Katoliški svet se tega zaveda in mi ne smemo biti zadnji, ki bomo korakali v vrstah modernih križarjev.

Preskrbeti za igre v gornjem smislu je predvsem naloga našega centralnega odra, Ljudskega odra v Mariboru. Ta pa bo tega zmožen le, če se bo zbralo v njem dovolj sposobnih in delavnih izobražencev ter če bodo zavladale zanj tudi gromotno nekoliko ugodnejše prilike.

Kaj pa režija? Napačno je mnenje, da je režiser le vodja vaj v tem smislu, da dovede dramski komad do čim večjega zunanjega uspeha.

Ne. Iz njega mora iziti dramska pesnitev kot nova na oder, on mora pesnitev doživeti. In velika razlika je, ali v tem doživetju občudujem le sijajne pesnikove domislice, ali pa grem na globoko, poiščem osnovno misel, jo iznova ukrešem ob svojem krščanskem nazoru, podredim vse dejanje tej osnovni misli in vse to pokažem na odru v svarilen vzgled ali v pouk ali v opomin . . . Pri vsakem komadu to ne gre, a vsake igre tudi ne gre vprizoriti. Kratko: Režiser naših ljudskih odrov naj se zaveda, da stoji pred narodom kot učitelj in pridigar, ki bo z napačno besedo ali krivo gesto povzročil nebroj gorja, s plemenito vprizoritvijo drame pa izvršil apostolski čin. Bolj je zanj važno, da je praktičen kristjan, kot pa teoretik. Podcenjevati pa ni seveda teoretičnega znanja o režiji, ki naj bi ga dobili naši podeželski režiserji na tečajih (ki jih nihče ne prireja!), a to je drugotnega pomena.

(O naših igralcih se bomo pogovorili pa prihodnjič.)

A. Boštele:

Silvici v album.

Silvica, škrateljček,
pojdiva v gore,
tam se napijeva
jutranje zore.

Tam so prepadi,
razklani vrhovi,
v solncu žarijo
sneženi plazovi.

Bori, mecesni
skrivnostno šumijo,
vođe kristalne
čez skale bobnijo.

Bela planika
davna pravljica —
pesem je zdravje,
a sen je resnica.

Čigav si!

Spominjam se še iz otroških let, da na zgorajšnje vprašanje nisem rad odgovoril vsakemu. Če me je vprašal kak šolar — čigav si? sem mu zabrusil nazaj: očetov in materin — ali pa: kaj te briga? . . . Samo odraslemu človeku sem povedal resnico.

Otrok se zelo zanima za razmere domače hiše. Dobro pozna vse domače ljudi, vse domače živali — pozna njihove lastnosti — znane so mu tudi druge razmere — dobro ve, kje raste pšenica, krompir, kuruza, koliko je še pridelkov v shrambi, katere sosede in delavce stariši najbolj hvalijo itd.

Med zadevami, ki se pa dostikrat prezirajo, je dobro poznanje sorodstva ali žlahte — to je vseh članov rodbinskega sorodstva, ki še žive, pa tudi tistih, ki so že umrli — kolikor je pač mogoče v danih razmerah. Ker se mi zdi, da človek samega sebe višje ceni, da je bolj samozavesten in nase bolj ponosen (v pravem pomenu besede), če pozna natančno vse korenine in veje svojega rodbinskega drevesa, sem hotel zlasti mladini podati tozadevno spodbudnih misli.

Vsaka hiša naj bo ponosna na svoje domače ali vulgarno ime. Grunt in hiša na njem ima mogoče že 300—400 let eno in isto domače ime, dasiravno so različni rodovi tam živeli . . . Še več je gotovo vredno, ako

se more dokazati, da segajo korenine še živečega rodu 250—300 let nazaj. Kako ponosen je lahko fant, ki pozna svoje pradede nazaj mogoče do leta 1650 — ker tedaj približno so se začele pisati matične knjige. Vprašal sem sosedovega Jurčeka — no, Jurče, ali veš, kako je ime tvojemu očetu? Kaj nebi vedel — moj oče so Miha . . . No, kako je bilo pa ime njihovemu očetu? Tega pa ne vem . . . Ali ni to žalostno ubožno spričevalo, da fant še svojega deda po imenu ne pozna? Veliko manj bo seveda poznal ime svoje babice — o kakem pradedu se mu še niti ne sanja! Izmed sorodnikov pozna še kakega strica ali teto — ali bratranca — natančnega sorodnega razmerja seveda ne pozna in tako se dostikrat zgodi, da živi križem sveta mnogo članov ene velike rodbine, ki se med seboj prav malo ali nič ne poznajo.

Skušaj torej dognati in zapiši si odgovor na sledeča vprašanja:

1. Koliko let je sedanje domače ime pri naši hiši?
2. Ali so na našem posestvu svoje dni živeli ljudje, ki so se drugače pisali kakor mi?
3. Koliko bratov in sester imajo moj oče — moja mati?
4. Kje stanujejo moji strici in tete, moji ujeci?
5. Kdo so bili moj ded? (stari oče) moja babica?
6. Koliko bratov in sester so imeli moj stari oče? Kje so dotični živeli?
7. Kje so in kateri so njih otroci? (bratrance mojega očeta — moji mrzli strici in tete).

8. Kako je bilo ime mojemu pradedu? kdaj so bili rojeni? kje?

9. Kdo so bili moj prapraded?

Ako najdeš kolikor mogoče vse te podatke, si lahko napraviš natančen pregled čez svoje sorodstvo in videl boš, kako zanimiva je slika, ki se ti bo nudila.

Vsaka hiša bi naj imela rodbinsko knjižico, kjer bi bili natančno zapisani vsi člani sorodstva kolikor mogoče daleč nazaj. Res je, da je vse to zapisano v župnijskih matičnih knjigah, pa najrazličnejši podatki so tam zapisani zelo raztreseno — ne samo raztreseno po raznih knjigah, temveč tudi po raznih župnijah — rodbinska knjiga pa, ki jo imate doma, ima vse podatke lepo skupaj zbrane.

Tedaj pa delo, živahna mladina! Uči se spoznavati zgodovino svoje rodbine, da spoznaš zgodovino svojega kraja ter si tako utrdiš svojo samozavest in si poglobiš ljubezen do svojega domačega kraja.

I. M.:

Lep značaj.

Lep značaj je naslikal sv. Pavel v svojem pismu Korinčanom, ko je opisal ljubezen, jedro lepega značaja: ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni ljubosumna, ni domišljava, se ne napihuje. Ni častihlepna, ni sebična, se ne da razdražiti, ne zameri; ne veseli se krivice, veseli se pa resnice; vse prenese, vse veruje, vse upa, vse prestopi. Ljubezen nikdar ne neha . . .

Kdor ima tako ljubezen, ta je lep značaj. A vsakdo sprevidi, da ta krščanska ljubezen ni mogoča brez velikega samozatajevanja. Brez samo-

zatajevanja ni lepega značaja. Umetnik mora dolgo obdelovati in klesati trdi kamen, predno izklesše iz neobdelanega kamena lepo podobo. Kar je klesanje za kamen, to je samozatajevanje za izolikanje lepega značaja. Samo v toliko boš izklesal iz sebe lep značaj, kolikor se boš samopreagoval, pravi Tomaž Kempčan z malo drugimi besedami.

»Značaj« se imenuje s tujo besedo »karakter«. »Karakter« so Grki imenovali orodje za izklesavanje in obdelovanje trdega kamena. Trd je kamen, še trši je moral biti »karakter«. Tudi za to, da človek izklesše iz sebe lep značaj, je treba trdega dela in mnogo truda. Morebiti je včasih lažje iz trdega kamena izklesati lepo podobo, nego iz samega sebe lep značaj. A kako dragocena je lepa podoba izklesana iz trdega kamena! A še mnoge krasnejši in dragocenejši je lep značaj!

Najlepši značaj izmed ljudi, ki so in bodo kdaj živeli na zemlji, je Jezus, za njim pa Marija. Čim bolj hoče kdo postati podoben Jezusu in Mariji, tem bolj mora klesati na samem sebi, in tem lepši značaj mora postati.

Da izklesše iz sebe lep značaj, to ni samo lepo, hvalevredno in priporočljivo, to je za kristjana dolžnost! Vsaj resno prizadevati si mora za to. Vsa naša svetost in pobožnost je piškava, če ne zori iz nje kot sad — lep značaj!

Pečat ljubezni do Boga, popolnosti in vse resnične posvetitve — je lep značaj. Bodite tiho z vsem visokim govorjenjem o askezi, popolnosti, svetosti, če ne dozori nazadnje kot sad lep značaj. Bodite tiho, če Marijini družbeniki — in prav tako smemo reči: kristjani — ne odložijo lepega značaja, če so za druge, za soljudi, za okolico zoperni ali celo neznosni. Če se na njih ne pokaže lepa značajna slika, kakor jo slika sv. Pavel v svojem listu. Če so neprijazni in domišljavi, če so napuhnjeni in niso potrpežljivi in ne dobrotljivi. Če niso sočutni in prisrčno dovzetni za bol in radost svojega bližnjega. Če so sebični, častihlepni, ljubosumni (zavidni), razdraženi in razdražujoči. Če so nespravljivi in zamerljivi. Če o drugih trdo šodijo in se osorno obnašajo . . .

O lepem značaju Marijinem veljajo lepe besede iz knjige Modrosti: Slajši od strdi je njen duh njen notranji značaj; občevanje ž njo nima nič grenkega na sebi, življenje z njo ničesar, kar povzročuje bolešt, marveč vedrost in veselje. — V tem smislu bi si moral Marijin družbenik — in pač kristjan sploh — izklesati svoj značaj. Pomisli samo, kako ljubeznjivo bitje bi bil(a), ako bi se tudi o tebi moglo reči: Občevanje ž njim ali ž njo nima nič grenkega, in življenje ž njim ali ž njo ničesar, kar povzroča bol, marveč vedrost in veselje.

Skrivni policaji.

1. Jelka sanja o svetovnem kraljestvu.

Bil je velik, velik gozd, v katerem je stalo največ jelk — kakor v našem Krimu — med manjšim številom smrek in drugega iglastega drevja. Z redkimi listovci, ki so rastle vmes, se ne moremo baviti v naši zgodbi, zato ne bomo mislili več nanje. Jelke so bile zelo ponosne na svojo veliko in starodavno družino in njeno slavo.

Koliko nas je? To vprašanje je šumelo od drevesa do drevesa, od skale do skale, po enem griču navzgor, po drugem navzdol.

In nazaj je šumel odgovor:

»Tisoče in stotisoče . . . milijone . . . biljone . . ., tako je naše število, da ga nihče ne more izgovoriti . . . Nihče nas ne more prešteti . . . me smo veselstvo . . . me smo vse«.

Z leti in stoletji so bile jelke vedno bolj domišljave. Nikogar ni bilo več, s katerim bi bile mogle govoriti in tudi poslušati niso hotele nikogar, če ni vihtel pred njimi dišečega kadila pohvale. Niso se imele samo za najbolj odlična drevesa v domačem gozdu, ampak so se že tudi bližale nazoru, da ni na svetu razven njih sploh nobenih drugih dreves.

Jeseni prileti nekega dne trop škorcev. Bili so na potu proti jugu in so si hoteli na hribu samo nekoliko odpočiti. Najstarejši sede v vrh velike jelke in se ozira na okoli.

»Kakšna neznanska množica jelk!« je piskala njegova flavta. »Kar tesno prihaja pri srcu človeku, ko ne vidi ničesar drugega.

»I seveda, tako krasnega gozda gotovo še nisi videl svoj živ dan, ljubi škorec«, se oglasi zdajci jelka, na kateri je sedel. »Kaj ne, ti ostaneš kar tukaj? Ali pa morebiti poletiš raje venkaj v široki svet, da poveš tudi drugim pticam o čudolepem našem gozdu? Tu je prostora za vas vse! Za ptice je tu pač pravi raj«.

»Nikdar in nikoli!« zakriči škorec, »se ne dam zakopati živega na to pokopališče! Čim dalje si ga ogledujem, tem turobneje postaja. Kako ti pride na misel taka blaznost: ptičji raj! Ko bi bil to res tak paradiz, kdaj bi bile ptice že tu«.

»Kje pa je bolje?« vpraša jelka.

»Bolje je na severu, bolje pa tudi na jugu«, odvrne škorec. »Najlepše je na tvojo severno stran, kjer je moja prava slovenska domovina; kajti tukaj si stavim gnezdo, tukaj se ženim, tu prihajajo na svet moji ljubi otročiči«.

»Ali so tudi tam jelke? . . . Jih je mari mnogo?«

»Seveda so, čeprav ne toliko kot tukaj. Pri nas se oblači drevje v bolj svetlo, prijazno obleko, morsko zeleno ali svetlo kakor trava na livadi. Pod njim pa rastejo cvetljice . . . bele in rumene vetrnice, zardela zajčja deteljica, vijolice, golšec in še mnogo drugih. Veselje je gledati, kako se poigravajo mušice z marjeticami in drugimi tovarišicami. Zato pa tudi prepevajo ptice na ves glas in cvetke napajajo listnati gozd z blago vonjavo od jutra do večera, nekatere pa celo po noči, kot n. pr. poredni kozji parkeljci«.

»In takemu gozdu daješ prednost pred našim? Kako zagamani so pač časih ljudje!

Toda zdaj ti povem nekaj novega. Me jelke v našem gozdu smo sklenile, da gremo tja . . . v raj, o katerem govoriš«.

»Ve jelke da hočete tja?«

»Da, izpodriniti hočemo lahkomišelnost listnate gozdove, ki se šopirijo nekaj mesecev poletja, potem pa je konec njihove slave. Naša resnoba stopi na mesto njihovega vetrnjaštva . . .

»Oprosti — morebiti se motim, toda kar kvasiš tukaj, zveni v mojih ušesih, kakor bi ne bilo v tvoji zgornji izbici« — pokaže s krepeljcem

na čelo — »vse v redu. Ptič lahko leta po svetu in sede, kamor hoče. Pa kako za božji svet hočete romati ve, jelke, v drugo deželo? To presega moj razum«.

Jelka: »Ti jemlješ vsako stvar kot grozno težavno, v resnici pa razumeš tako strašno malo. Stvar se ne bo izvršila na tako surov način, kakor si predstavljaš ti. Jaz ostanem popolnoma mirno na mestu, kjer sem in moje tovarišice tudi. A naši otroci polete v svet in si ga osvojijo«.

Škorec: »Kaj imajo vaši otroci krila? Ali noge?

Jelka: »Da, dokler so še čisto majhni . . . dokler so še seme, ki ima krasne perutke. Seveda ti tega ne boš hotel priznati kot letanje; kajti proti vetru ne uspe njihov polet«.

Škorec se smeje, da kar odmeva pa gozdu: »Ne, ne, to res ni nobeno letanje. Vedeti moreš namreč, draga moja jelka, da pošten, izobražen ptič sploh ne leta z vetrom. Vedno le proti vetru«.

Jelka: »Sem že opazila to in se čudila. A mislila sem, da ravnate tako zavoljo tega, ker ne marate, da bi vam pihalo pod perje«.

Škorec nevoljno: »Z jelko se res ne bom prekeal o letanju.«

S temi besedami se dvigne in odleti.

Jelka pa je ostala pri tovarišicah in je ž njimi vred šumela in prepevala. Pošiljale so pa tudi svoje seme po vetrni pošti preko dežele. Letalo je na sever in jug, kamorkoli ga je nesel piš. In potem je padlo na zemljo in kalilo. Vsako pomlad in vsako jesen je videl škorec, da se je jelov pas nekoliko raztegnil.

»Zdi se mi, da hočete svojo prismuknjeno zamisel (idejo) prav z resnobo izpeljati!« pravi nekoč jelki, ko je zopet sedel v njenem vrhu. »Nor je ta načrt! Smejati se ti moram in taisto bo storil vsak pameten človek«.

Jelka: »Dvakrat na leto prideš mimo in vidiš z lastnimi očmi, kako se udejevtuje naš načrt . . . Kaj hočeš še več? Stojim tukaj in šumim in poigravam na harfo in sem vedno zelena in vedno resnobna. Ko pa sama ne bom mogla več vršati in prepevati, nastopijo moji otroci in tako naprej, dokler ne bo svet poln jelk. Od skale do skale bodo šušтели njihovi zeleni vrhovi . . . Misli si o meni, kar hočeš . . . a zgodi se tako«.

(Dalje prihodnjíč.)

A. Boštele:

Med Kumom in Sveto planino

Žene prezgodaj zmučene,
žene pod pezo nevidno
vse sključene,
pri vodnjaku vodo nalivajo,
bleda dekleta vozičke porivajo
po črnem tiru.

Otroci se v prahu ceste igrajo,
jetika, beda jim zre iz oči.

Možje in fantje so v goro zariti,
tam kopljejo kruh,
tam kopljejo solze in kletev,
in njihovo vino je strup . . .

Dolina je kakor gobav bolnik,
poln ran in razpada,
prahu, saj in smrada . . .
čuje se samo
oskrunjene zemlje glas:
Sveta Marija s planine
prosi za nas!

Noetov:

O razvoju slovenskih časopisov.

Prvi slovenski časnik so bile »Lublanske Novice«, ki jih je začel izdajati prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik l. 1797. Vendar niso bile časnik v današnjem pomenu besede. O državnih zadevah časopisje takrat ni smelo pisati. Pisalo pa je o novicah iz raznih krajev, o gospodarskih novicah, o iznajdbah i. t. d. Tako so pisale tudi »Lublanske Novice«. Izhajale so pa samo štiri leta.

Za tem Slovenci dolgo časa niso imeli nobenega bolj važnega lista v svojem jeziku. Šele sredi leta 1843. so se pojavile »Kmetijske in rokodelske Novice«, kot strokovno glasilo c. kr. kmetijske družbe. Urednik jim je bil poznejši politični voditelj Slovencev dr. Janez Bleiweis. »Novice« so se najbolj prizadevale za strokovni pouk. Zdaj je dobil slovenski kmet in rokodelca prvič v roke slovensko pisan list. Ljudstvo in meščanstvo se je začelo zavedati, da slovenski jezik vendar le ni jezik za hlapce, in da ni sramota, če kdo govori slovensko. »Novice« so bile dolgo vodilen slovenski list.

Tiskovna svoboda l. 1848. je pospešila izdajanje listov. Poleg Bleiweisovih »Novic« je nastalo sedaj še več drugih listov. Najvažnejši je bil »Slovenija« (1848—1850). Leta 1848. smo dobili tudi prvi slovenski mladinski list »Vedež«. Franc Malavašič je pa izdajal eno leto (1849) »Pravega Slovenca: za podučenje ljudstva«. Versko življenje je budil »Slovenski cerkveni list« (1848), ki se je eno leto pozneje prekrstil v »Zgodnjo Danico«. Urednik ji je bil Luka Jeran.

V tem času smo dobili Slovenci prvi leposlovni list celjsko »Slovensko Čbelo«, ki je pa izhajala le 3 mesece. Toda še isto leto ji je sledila v Celovcu »Slovenska Bčela« pod uredništvom delavnega Antona Janežiča. Toda tudi »Slovenski Bčeli« ni bilo usojeno dolgo življenje. L. 1843., po triletnem izhajanju, je morala radi premalega števila naročnikov prenehati. Pet let po tem (1858) je ustanovil Janežič »Slovenski Glasnik«, ki je izhajal 10 let. Združeval je okrog sebe najboljše sodobne pesnike, kakor Frana Levstika, Franceta Cegnarja, M. Valjavca, pozneje Simona Gregorčiča ter Josipa Stritarja. Zastopana sta tudi kot pisatelja Fr. Erjavec in Jos. Jurčič. Malo pred svojo smrtjo je Janežič ustanovil kratkočasni in poučni list »Besednik« (1869—1878). Izdajali so v tistem času tudi liste, ki so izhajali enkrat na leto, tako Slomšek »Drobtinice«, Janežič »Cvetje iz domačih in tujih logov«.

Fran Levstik, pesnik, pisatelj in jezikoslovec je par mesecev v l. 1870. izdajal politično-literarni satiričen (smešen) list »Pavliha«. Isto leto je ustanovil Josip Stritar dunajski »Zvon«, ki je bil prvi strogo literarni list v našem slovstvu. Sedaj se je slovensko časopisje vedno bolj množilo. L. 1881. je začel izhajati »Ljubljanski Zvon«, ki še sedaj izhaja. V Celovcu sta začela eno leto pozneje izdajati dr. Jakob Sket in Davorin Trstenjak »Kres«, ki je izhajal 5 let. Naj še omenim »Dom in Svet«, ki ga je ustanovil l. 1888. prof. bogoslovja v Ljubljani dr. Francišek Lampe ter ga v kratkem povzdignil do uglednega leposlovnega lista. Danes je »Dom in Svet« prejkoslej naš najboljši leposlovni list.

Ko so se začeli nekateri vedno bolj od Bleiweisa oddaljevati, ker se jim je zdel nazadnjaški, so l. 1868. ustanovili »Slovenski Narod« nasproti »Novicam«. Izprva je izhajal v Mariboru, nato pa v Ljubljani. Ker pa tudi Bleiweisovi pristaši niso bili zadovoljni z »Novicami« so ustanovili l. 1873. »Slovenca«.

Sedaj se je slovensko časopisje razvijalo naravnost neverjetno. To nam pokaže sledeča razpredelba, ki sem jo povzel iz Fr. Erjavčeve knjige »Slovenci«.

Leta 1844. je izhajalo slovenskih časopisov	1
» 1854. » » » »	6
» 1874. » » » »	22
» 1884. » » » »	35
» 1894. » » » »	43
» 1904. » » » »	97
» 1912. » » » »	122
» 1922. » » » »	141

Od teh 141 časopisov jih je izhajalo v Jugoslaviji 108, v Italiji 17, v Avstriji 1, v Ameriki 15.

Najbolj razširjen list je »Domoljub«, ki izhaja v okrog 35.000 izvodih, za njim pride najbrž »Slovenski Gospodar«, ki je najstarejši slovenski list, ki še sedaj izhaja.

Najslabše so preskrbljeni s časopisi Koroški Slovenci pod Avstrijo. Imajo samo političen tednik »Koroški Slovenec«.

O branju časopisov si dobro zapomni! Nikdar ne vzemi v roke slabega lista brez potrebe. Kajti mnoge je že slabo časopisje speljalo na napačna pota, nasprotno pa dobri listi prerodijo človeško družbo. Zato le pridno agitirajmo za dobre in poštene liste! »Naš Dom« moramo spraviti v vsako hišo!

A. Boštele:

Kralj noči.

(Irska povest po A. de Lamothe-u.)

Dalje.

»Danes zjutraj mi je Hadfield izročil pismo, da ga odnesem na pošto«.

»Ali si naročilo izvršil?«

»Ne! Hotel sem poprej zvedeti za vaše mnenje«.

»Tedaj tu takoj stori in vrni potrdilo vikarju. On ne sme ničesar sumiti«.

»Ali se ne bojite učinka onstran morja?«

»Ah, kaj! Ali me imaš res za tako omejenega? Saj ne bo dobil pisma v roke«.

»Torej je nekdo tam, ki —«.

»Prijatelj, v družbi Otrok noči se ne sme nihče brigati za to, kar ga ne peče«, je gospod doktor odločno zaključil razgovor.

Tekli so meseci, a Patrick je molčal. Vikar se je obrnil na svojega tovariša v Baltimore, če pozna takega in takega mladega moža. Prišel je odgovor, da ga ne pozna, a da ga hoče poiskati. Toda za to je treba časa.

Medtem je Irski pretilo veliko zlo. Neko noč je padla pozna slana in kmetje so bili prepadeni: »Krompir bo zanič!« To pomeni za Irsko: V par mesecih bo glad pomoril tisoče. Če propade krompirjeva letina, umira katoliški Irec.

»Krompir je bolan, Irska umira!« Klic je šel skozi Anglijo, ves svet je odmeval. Letni pridelek je bil uničen. Osem milijonski narod je gladoval.

Vse je bilo iz sebe. V parlamentu so lordi dovolili podporo, časopisje je pritegnilo enoglasno: »Irski na pomoč!«

Na prvi klic sta se vzdignila tudi lord Friderik in lord Pilferer. Hitela sta na Irsko, a ne iz ljubezni do bližnjega, temveč da zavarujeta svoje korigisti. Podala sta se k svoji palači, kakor hiti kapitan v svojo kajuto, da reši listine, preden se potopi ladja. Polne žitnice sta dala zastražiti z vojaštvom in v senci bajonetov sta opazovala naraščajoče valove ljudske nevolje. Lačni narod je mrmral in se upiral; lorda kljub straži nista mogla biti mirna.

Vlada je storila vse, da bi utešila zlo in pomirila duhove. V Ameriki je nakupila žita, delila podpore in razsipala državni zaklad. Toda Amerika je daleč; prva pomoč je prišla iz Francije.

Stiska je bila povsod. Pokopališča so bila pretesna in po mnogih vaseh ni bilo dovolj živih, da bi pokopavali mrtve.

Tudi nekateri lordi so podpirali uboge najemnike. Friderik in Pilferer nista bila med njimi. Žito in in živino sta spravila v izvozne pristane in si nakopičila lepe vsotice. Narod pa je umiral.

Malibory je bil menda najbolj prizadet. Takoj prve dni je prišel John Izsilnik z biriči, da bi odpeljal živino; bal se je, da bi kmetje odrekli plačevanje najemnine. Irci so pri pogledu na vojake, ki so jim jemali krave — mleko je bila edina hrana uboge dece — pobirali kamenje in gorjače. Vikar je z velikim naporom preprečil, da ni prišlo do prelivanja krvi.

Na njegovo prošnjo se je John dal omečiti, da je pustil kakih deset krav v vasi; toda morali so mu obljubiti, da se jih ne bodo dotaknili, dokler ne bo vsa najemnina poravnana.

Podobne stvari so se dogajale po celi Irski. Tu in tam je prišlo do uporov in pobojev. Tolpe živih okostnjakov so se potikale po deželi in plenile vozove z žitom. Kazal se je vpliv »Otrok noči«. Toda pravi vzrok je bil glad in oblasti so vsak poskus upora zadušile z nečuvenim železnim nasiljem. Puške so lajale in žrtve so padale v veliki množini.

V dveh letih je pomrlo nad en milijon Ircev. Narod se je zvijal v smrtnih mukah. Grobna tišina je legla na polja, nobena njiva ni bila obdelana. Molčali so zvonovi, vasi so bile puste in tihe. Noben otrok se ni igral na cesti, nobena ženica ni predla pred kočo.

Vse vezi so popustile, samo ena je ostala: krščanstvo. Vera, upanje in ljubezen, to troje je rešilo Irsko. Duhovniki so bili tisti angeli, ki so vodili ljudstvo skozi strahoto in obup sedanjosti v nado bodočnosti.

Božja ljubezen v srcih je delala čudeže. Tom je bil med prvimi, ki so svoje borne zaloge delili z najbolj revnimi. Sally in mati sta se vrgli na delo. Jedli so samo enkrat na dan in da bi povečali količino jedi, so kuhali doulamoun, neko vrsto morskih alg, ki so rastle v glengariffskem skalovju. Sicer je brez redilnih snovi, toda samo da je nekaj v želodcu. Otroci so dobivali pinjeno mleko — surovo maslo so morali delati, da so lahko plačali najemnino — toda prišla je zima in nekaj krav je osušilo. Zmetke so začeli mešati z vodo in uboga deca je ugašala kakor svetilka brez olja. Vsaka koča je imela mrlička. Val temne bolesti je zagrnil vso vas.

Tudi Tomu ni prizaneslo. Molly in dvoje otrok je obležalo. Sally je v kljub notranjemu odporu poklicala ameriškega doktorja, ki je takoj prišel. Gospod Irvinghton je bolnici potipal žilo:

»Zoper to vročico poznam samo eno sredstvo: kruh in dobro mesno juho!«

Tom je pogledal okoli sebe, kaj bi še mogel prodati in oko se mu je zmračilo. Pred tremi dnevi je prodal svoje čevlje.

»Prstan imam«, je dahnila Sally.

»To ni nič!« je dejal doktor. »Vi potrebujete mesa, mnogo mesa.«

Tom ga je obupno pogledal.

»Kaj, vraga, pobijte te krave in imeli boste mesa, da boste ozdravili celo vas!«

Kmet se je obotavljal.

»Tom«, se je oglasila Molly, »ne stori tega! Obljubil si, da se jih ne boš dotaknil.«

»Vi torej hočete, da vam otroci pomrjejo?« jo je mučil trdi učenjak.

Molly je trpela, a vseeno je odvrnila: »Desetkrat bi dala svoje življenje, da bi rešila njihovo; toda naj se zgodi božja volja! Boljša je smrt, kakor pa greh!«

»Potem ne morem nič pomagati«, je rekel Irvinghton in odšel. Spoznal je: »Dokler bo narod ubogal duhovnike, ne moremo na Irskem zanetiti revolucije.«

Komaj je odšel, je že vstopil vikar O' Connor. V steklenici je prinesel juhe, najbrž svojo hrano za celi dan. Tom mu je vse povedal, kaj se je bilo zgodilo.

Duhovnik jih je pohvalil in potolažil. Moly se je želela spovedati. Domači so šli ven in vikar je pokleknil poleg postelje. Od jutra do večera je bil na nogah, hodil je okrog, pridigal, tolažil in miril.

Tudi Toby je bil neprestano na nogah. Mešnic ni nosil s seboj. Časpetja in plesa je prešel, godec je svoj instrument zamenjal s krošnjo. Angleška policija ga je pustila pri miru, ker ga je imela za neškodljivega kramarja, v resnici pa je bil vohun in poslanec revolucije. Vikarja se je izogibal; koder je hodil, je sejal črt in ogorčenje.

Istočasno se je Patrick vedno bolj navduševal za svobodo. Butterfle ga je pripravil do tega, da je začel zanemarjati svoje verske dolžnosti. Prepričal ga je, da upor proti nasilni oblasti ni samo dovoljen, temveč naravnost dolžnost vsakega dobrega državljana. Dozoreval je čas, da uvedejo drznega mladca v družbo »Otrok noči«.

Irvinghton je pisal v Ameriko:

»Usoda nam je prijazna. Lakota bi bila izvrstna prilika za revolucijo, ko bi ne bilo duhovnikov. Toda potrpiamo! Sila bo narod vseeno razdražila; že se pojavljajo upori in prepričan sem, da se bliža dan, ko se bosta Butterflee in Irvinghton — sinova Patricka O' Nuel-a, ki so ga nesramni Angleži obesili v Cork-u — maščevala po roki drugega Patricka iz iste grofije in tako v krvi večnih sovražnikov pogasila sveti plamen srda, ki sta ga skozi dvajsetlet netila v svojih prsah.«

Gospod Butterflee je odpisal:

»Irskih dogodkov našemu orlu ne moremo dalje prikrivati. Sploh pa nam to samo koristi. Zato mu bomo vse razodeli in podnetili njegovo sovraštvo do nasilnikov.«

Ko je Patrick zvedel za gorje, ki je zadelo domovino, je postal besen. V Baltimoru je prejel pismo od Sally. Molly je umrla in Hadfield je obolel. Pošiljal je sinu zadnje pozdrave in lepe nauke.

»Sin moj, sirote zapuščam: ubogo slepo deklico; toda Previdnost in dobri sorodniki se jih bodo usmilili. Bolj me skrbiš ti, ki si daleč in v nevarnosti za svojo dušo. Patrick, pojdi váse, bodi katolik, kakor tvoj brat in tvoje sestre, kakor tvoja nevesta, ki te v solzah pričakuje, kakor jaz, tvoj oče, ki te objokujem in blagoslavljam!«

Poleg tega, že en mesec starega pisma, je bilo še drugo od vikarja O' Connorja: »Oče je umrl, najmlajša sestra je šla za njim. Sally se žrtvuje za vse. S Tomom sta sprejela sirote v svojo hišo, ki ji je legar znova ugrabil dvoje src. Beda je strašna, toda vdanost v voljo božjo je še čudovitejša.«

Patricka je pretreslo. Vikarju v Baltimoru, ki mu je izročil pismi, je obljubil, da se bo poboljšal in vse popravil. Sklenil je oditi po svojce in jih vzeti s seboj v Ameriko.

(Dalje prihodnjič.)

VESTNIK DEKLIŠKIH ZVEZ.

Za prvo četrletje nam je vrnilo 27 Dekliških zvez pregledne pole, katere nam pričajo, da je z novo pomladjo tudi v D. Z. vstal nov oživljajoč duh. — Ob splošnem pregledu dekliških sestankov se nam vzbujajo prijetna čustva, kajti dekleta se ravno potom sestankov hočejo vsestransko izobraziti, se usposobiti za svoj bodoči poklic in tako osrečiti sebe, svoje družine in s tem mnoge druge. Dekliške zveze, skrbite, da boste imele čim vzornejše in zanimivejše sestanke! Vaša organizacija se bo tako vedno lepše razvijala in izpopolnjevala.

Izlete imajo nekatere D. Z. v načrtu, kar se vsem zelo priporoča. Po vsakdanjih trudih in naporih je nedeljski skupni izlet blažilno razvedrilo, kjer se duh, telo krepi, kjer obraz se spet zjasni . . .

Članarino nam je dosedaj plačala šele ena tretjina D. Z. Upamo, da bodo tekom časa vse zveze zbrale članarino in poslale Prosvetni zvezi (Osrednjemu vodstvu) po 1 Din. od članice.

Prepis zapisnika občnega zbora in novoizvoljenega odbora niso poslale vse zveze. Opozarjamo, da to v najkrajšem času storijo. Pošljite tudi natančen naslov članice, kateri se naj pošiljajo dopisi.

V **poletnem času** je omogočeno tudi tam napraviti kako prireditev, kjer nimajo lastnih društvenih prostorov ali drugih primernih lokalov. D. Z., zlasti onim, ki še niso imele lastnih prireditev se priporoča, da uporabijo vso svojo spretnost in iznajdljivost in priredijo kako lepo igro na prostem, kar je že marsikje vzbudilo občudovanje in blažilno vplivalo na ljudstvo.

Po nekod imajo res nemajhne težave in ovire glede razvoja organizacije. Tu in tam še bi sicer lahko uspevala, pa vsled pomanjkanja navdušenja vse mirno počiva. D. Z., ki živite in požrtvovalno delujete, pokažite vedno z večjo vneto za plemenito delo, da se kaj doseže le — v trudu in boju!

Dolžnost članic D. Z. je, da vedno agitirajo za »Naš Dom!« Skrbite, da bo prihajal kot ljub gost in prijatelj v vsako slovensko hišo!

POD VAŠKO LIPO.

Veselica z godbo in dobro kapljico, brez vstopnine . . .

V človeškem srcu jo neutešljivo hrepenenje po sreči, po lepoti. Tudi kmečki fant čuti v sebi neko silo, ki ga žene proč od domače zemlje, silo, ki ga žene v tuje kraje, kjer upa najti srečo in zadovoljnost. Pa tujina človeka razočara, slabša mu je kakor mačeha, mesto kruha mu ponuja mnogokrat — kamen.

Fant! Ne v tujini, ne v namišljeno bajni deželi za deveto goro boš našel srečo, se boš opajal ob lepoti, boš si ozdravil nemirno dušo, ampak doma v naročju domače zemlje, napojeno s krvjo in znojem tvojih očetov. Te lepe slovenske zemlje ne poznaš dovolj, zato je tudi ne ljubiš z vsem silnim ognjem svojega srca. Premalo poznaš zgodovino slovenske domovine, slovenskega naroda, premalo poznaš prirodne krasote, naravno bogastvo lepe slovenske dežele. Tvoje življenje, tvoje srce, slovenski fant je po naravi navezano na slovensko zemljo, iz nje je izrastel tvoj rod, ona je dala življenje tudi tebi, ona te je vzgojila. Ona more utešiti najboljše tvoje silno hrepenenje po sreči, po lepoti. Zaupaj se ji, izroči se ji, spoznavaj jo bolje. Najlepša prilika se ti nudi sedaj v poletnem času. Topli dnevi, duhteč zrak, te vabijo v naravo. Kdo bo tičal ob lepih solnčnih dneh v sobi, kdo bo spal celo nedeljo doma za plotom, kdo bo iskal razvedrila v zakajeni in soparni gostilniški sobi? Mlad, nepokvarjen fant gotovo ne!

Ob nedeljah in praznikih je vse polno veselic, plesov in drugih zabav, ki napolnijo človeško glavo z neumnimi mislimi, ki izpraznijo človeško srce in žep. Najlepšo zabavo, najkrasnejšo veselico ti prireja narava!

Godci — pevci — cel zbor ptičic — ti pojejo in žvižgajo melodije, ki jih ne zmore nobena harmonika in tudi noben imeniten zbor, krasne slavoloke ti spleta gozd, najlepše in najmehkejše preproge ti je stkal umetnik Mah. Čebelice, mušice, metuljčki, keбри izvajajo v zraku najvratolomnejše vaje, lovijo se, tekmujejo med seboj in to prirejajo vse tebi v čast. Ni jim treba v zahvalo ploskati, ne pridejo s krempeljčki pobirat milodarov, veselijo se, da morejo služiti tebi v razvedrilo, ker za to so ustvarjene. In če čutiš sušo v grlu, stopi brez skrbi v gostilno »Pri skali«, kjer ti bo ponudil zgovorni gostilničar Studenec najpristnejšo, najstarejšo kapljico! Kako te bo ta kapljica poživila, osvežila! Če boš vprašal gostitelja za račun, se ti bo samo poredno nasmejäl in te povabil še za drugič!

In povsod, kamor boš stopil v naravi, boš zagledal nova čuda, vse te bo razveselilo in osrečilo. Tvoje tiho občudovanje, tvoja notranja sreča ti bo žarela iz oči, privrela iz ust, pel in vriskal boš in prerojen, z novim veseljem do življenja in do dela, boš prišel domov.

Fantje! Sedaj v poletnem času prirejte izlete v naravo! Ni treba potovati bogvekam, zemlja je povsod lepa, povsod ima dovolj krasot za tistega, ki ima oko in srce za njene lepote. Posebno važni so skupni izleti h kaki krajevni znamenitosti. Stara cerkev, razvaline, stari grobovi, spomeniki, iz vsega govori zgodovina slovenskega ljudstva, globoka vera, brezmejna požrtvovalnost tvojih prednikov, razpadajoče kamenje govori o bridkem trpljenju, o strašnih nesrečah tvojih očetov.

Vež med teboj in slovensko grudo, med sedanostjo in preteklostjo se bo utrdila, tujina s svojo kričavo reklamo bo izgubila za tebe svojo mikavnost, čutil se boš srečnega na domači častitljivi slovenski zemlji.

Skrbno si tudi zapiši, kaj si zvedel od starih ljudi o znamenitostih svojega domačega kraja, kaj ljudje pripovedujejo o postanku posameznih podružnic, znamenj, gradov, gor, studencev itd. Te različne zgodbe zberi, predavaj v domačen društvu o njih.

Skupni izleti so važno sredstvo, da se poživi družinski duh v društvu, da se goji prava družabnost.

Fantje, sedaj v teh lepih dneh ne tiščite v gostilnah, kakor ščurki v luknjah, ampak mahnite jo pogumno v lepo naravo, kjer sta zdravje in sreča doma!

Društveni vestnik.

Dekliška zveza pri Sv. Ani v Slov. goricah. — Imamo redno vsak mesec poučen sestanek, ki se ga članice pridno udeležujejo ter tudi nastopajo z raznimi govori in deklamacijami. Rade bi tudi na odru pokazale svoje zmožnosti, pa nimamo pravih prostorov. Zato je sedaj v naših srcih le ena sama vroča želja, dobiti »Društveni dom«, imeti svoje prostore, kjer se bomo lahko prosto gibale, učile, smejale in prepevale. Dekleta pridno pomagajo dobrim našim možem in mladeničem in prosijo od hiše do hiše za pomoč. S kako nepopisno radostjo čakamo na tisti dan, ko se bo položil temeljni kamen, kaj šele na dan, ko bo Dom blagoslovljen in otvorjen. Res je, da nam niso vsi naklonjeni, pa vse prenesemo in vsako pikro besedo mirno pretrpimo pri misli, da ne delamo samo zase, ampak predvsem za naše potomce. — Z božjo pomočjo in s pomočjo dobrih prijateljev si upamo v teh težkih časih postaviti »Društveni dom«.

Sv. Jakob v Slov. goricah. — Po prizadevanju sedanjega g. župnika se je leta 1920 ustanovila Dekl. zveza, ki je imela dne 22. svečana 1920 prvi shod. Življenje tukajšnje D. Z. se je kazalo zlasti v njenih lepih, dobro obiskanih sestankih, katerih je bilo dosedaj 13 in 3 seje. Pri občnem zboru, ki se je vršil dne 30. novembra 1924, se je iz 110 članic izvolil sledeči odbor: predsednica A. Šantl, podpredsednica T. Očkerl, tajnica F. Jager, blagajničarka Ida Plateis, knjižničarka K. Ciner in odbornice: J. Lah, J. Trojner in M. Vaki. — Naj bi naša D. Z. s svojimi lepimi sestanki blagodejno vplivala na vsa dekleta cele župnije! — Tajnica.

Sv. Križ tik Slatine. — Da si ne boste mislili gospod urednik, da smo me križevljanke velike zaspanke, evo Vam nekaj poročila! Naša D. Z. šteje dvesto članic. Shode imamo redno mesečne. Po vsakem shodu je odborova seja. Vršijo se vse natanko po poslovniku. Prirejajo se tudi vzgojevalne gledališke predstave, licitacije in srečolovi. Za vse to se imamo zahvaliti nad vse požrtvovalnemu duhovnemu voditelju, ki so res pravi mučenik med nami. (S čim jih pa mučite? Z jezikom ali z lenobo? Op. urednika.) Naj še omenim, da imamo svoj lep društveni dom, ki služi tudi našim križevskim orlom, kakor tudi orlom iz sosednih župnij za telovadbo in tečajev. Zasotelčanka.

nagajam — skačem kakor škrat — po dobrih rajam — ptiček mi je brat. Ubožica! Menda vendar niste nazadnje še čarovnica? Ali imate tudi take noge kakor škrat in Vam je že perje zelo dolgo? Želim, da bi v skakanju in letanju dosegli večje uspehe, ko ste jih v pesništvu! — Janja. »Jagnjeta bela, pasem vesela...« Ljuba Neža, to pesem ste pa prepisali, pa še to — napačno. Kakor ste popačili lepo slovensko Nežo, tako ste oskrnili tudi lepo pesmico. Prihodnjič se le tako podpišite, kakor se za Vas spodobi — bodeča Neža.

ZA NAŠE KNJIŽNICE

Slovenske gorice. Opis. Sestavil M. Ljubša. Cirilova knjižnica XIV zv. Maribor 1925. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Stane 7 Din. Zaslužni zgodovinar M. Ljubša opisuje na poljudno-znanstven način v imenovani knjižici Slovenske gorice, ki so za dobro poznavanje zgodovine in starih običajev Slovencev zelo važne. Snov je razdeljena na enajst poglavij, v katerih govori pisatelj o postanku imena Slovenskih goric, skuša določiti obseg, velikost in površino Slov. goric ter razpravlja o njihovem obrtništvu, prometnih razmerah in prebivalstvu. Zanimiva je tudi sodba tujcev (Kraigher, Andrejka, Mally, Puff, Bartoch, Sölch), o lepoti Slovenskih goric, ki jo navaja pisatelj ob koncu svojega spisa. To delo, ki je spisano stvarno, pa vendar ne suhoparno, priporočamo vsem našim knjižnicam in samo želimo, da bi pisatelj v kratkem opisal tudi druge kraje naše lepe Slov. Štajerske.

Šumi, šumi Drava... Črtice iz mariborske zgodovine, pravljice in pripovedke iz mariborske okolice in od drugod. Zbrala Elza Lešnik. Cirilova knjižnica XIII. zv., Maribor 1925. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Stane 5 Din. Ta knjižica, ki je namenjena v prvi vrsti mladini, vsebuje 26 kratkih črtic, oziroma pravljic, ki jih je nabrala marljiva pisateljica na različnih krajih Slov. Štajerske. Večji del zavzemajo pripovedke iz Maribora in njene okolice (Kamnica, Pohorje, Slov. gorice), manjši del je odmerjen pravljicam iz drugih krajev (Konjice, Žiče, Svetina pri Celju, Petrovče, Čreta nad Vranskim, Rajhenburg). Knjigo, ki je spisana v priprostem, ljubkem jeziku, bi morala imeti vsaka naša knjižnica.

Prosветna zveza v Mariboru močno priporoča vsem Prosветnim društvom po deželi, da začnejo takoj z vso vnemo agitirati za „Naš Dom“, tako, da bo mogel že v drugem polletju iziti „Naš Dom“ v lepši obliki. Vsako društvo, vsaka dekliška zveza si naj izbere korajžnega poverjenika in gibčno poverjenico, ki bosta našla dostop tudi do zadnje slovenske hiše, kjer živi slovenska mladina. Vsak poverjenik, vsaka poverjenica, ki bo pridobila

deset novih naročnikov

dobi za nagrado lepo slovensko knjigo. V zalogi še imamo nekaj izvodov števil, ki so letos izšle, ki jih dobijo novi naročniki, tako, da bodo imeli celoten letnik. Tudi lanski letnik je še na razpolago!

Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

Tiskati daš lahko

knjige, vabila, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kinč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste.
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike, križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z n. z. Maribor, Stolna 6

ki obrestuje po

8⁰/₀ in 10⁰/₀

oziroma po dogovoru.

Prosvetna zveza v Mariboru

Aleksandrova cesta 6/I.

(palača Zadružne gospodarske banke, nasproti frančiškanski cerkvi)

ima v zalogi in nudi včlanjenim društvom:

Poslovne knjige, malo in veliko garnituro (skupno 9 kosov), ki stanejo s poštnino 79 Din. ali 103.40 Din. Oddajajo se samó vse knjige skupaj, posameznih kosov ni dobiti.

Poslovnik prosvetne zveze, izvod po 6 Din. in poštnina. Poslovnik mora imeti vsako društvo, brez njega ni mogoče redno in smotreno poslovanje v društvu.

Društvena pravila, vzorna ali enotna, izvod po 2 Din. Nabavijo si naj ta pravila vsa ona društva, ki žele spremembo pravil in društva, ki se ustanove na novó.

Društvene članske izkaznice, kos po 50 par. Članske izkaznice so enotne za vsa društva, veljavne za triletno dobo. Vsak društvén član mora imeti člansko izkaznico, da se bo zavedal svoje pripadnosti k društveni družini in ne bo samo član po imenu, sicer pa ne izpolnjuje društvenih dolžnosti.

Društvene članske znake, kos po 10 Din., 12 kosov skupaj po 9 Din. Znaki so lični in prav okusno izdelani.

Poslovnik Dekliške zveze, izvod po 1 Din. Poslovnik je za pravilno in dobro poslovanje Dekliških zvez neobhodno potreben.

Za prosvetne okraje ima Zveza na razpolago **pregledniške pole** (brezplačno), posreduje nabavo **društvenih pečatov**, **nakup knjig za knjižnice** i.t.d. Včlanjena društva naj se obračajo na Zvezo po pojasnila in pomoč v vseh društvenih zadevah.